

DESEŇÁČEK

ZPRAVODAJ OBCE DESNÉ

ČÍSLO 73 • ROČNÍK 19 • 1/2020

Všichni jistě známe říkanky „Medardova kápě čtyřicet dní kape“, nebo „Na Nový rok o slepičí krok“. Co to ale je? Kde se tady vzaly? Co znamenají? Jak lidé předpovídali počasí, když neměli internet ani televizi?

Jedná se o takzvané Pranostiky. U nás vedené jako samostatný pojem, nebo žánr, který pochází z lidové slovesnosti. V jiných zemích je řadí mezi přísloví a pořekadla. Jsou výsledkem dlouhodobých pozorování týkajících se počasí a určení termínu různých, většinou zemědělských prací. Původně se používaly spíše jako předpověď počasí a určení termínů důležitých pro život člověka. Často jsou spojovány se jménem svátce, jehož svátek se ten den slaví.

Slovo pranostika je odvozeno z latinského prognosis, což znamená předpověď. V Česku bylo zmíněno již Matoušem Benešovským v roce 1587, který namísto tohoto cizího slova navrhuje slovo předvězení.

V době, kdy se člověk – lovec mění v člověka – zemědělce, stává se pro něj doslova životně důležité určit začátek jarních prací na poli. V nejstarších dobách si lidé zřejmě vystačili s dělením období na teplé a studené či suché a vlhké. Řídili se ekologickým časem, který odpovídal přírodním dějům v jejich okolí. S nástupem zemědělství ale toto přestává stačit. Člověk si začíná všimnout spojitosti mezi střídáním klimatických období a nebeskými jevy včetně koloběhu Slunce po obloze. V teplém období jsou dny delší než v období studeném. Dny se pomalu začínají zkracovat. Slunce v poledne každým dnem vystoupá níže a níže, stíny se prodlužují, teplé období postupně přechází do studeného. Pak, v období zimy, nastane nejkratší den a nejdelsí noc. Dny se začínají opět prodlužovat. Slunce se postupně ujmá vlády a každým dnem dostoupá na nebi o něco výše. V polovině teplého období nastane nejdelsí den, Slunce je nejvýše a cyklus se uzavírá.

Změny pohybu Slunce nejsou ze dne na den zřetelné. S odstupem mnoha dnů si však lze všimnout, že se pomalu mění bod východu a západu Slunce na obzoru. Jednoduchým i když zdoluhavým způsobem, jak sledovat změny v pohybu slunečního kotouče, je označit si jeho

postavení těsně nad obzorem při východu či západu. Využívaly se význačné body na horizontu či různé pomůcky – dřevěné kúly či vysoké kameny označující pozici Slunce na horizontu.

Čas, kdy se Slunce nacházelo ve své mezní poloze (severní či jižní), označili lidé za slunovrat. Slunce se v dalších dnech vracelo po obzoru zpět.

Dalším významným objevem bylo stanovení délky doby, kdy se Slunce vrátilo od jedné mezní polohy do druhé. Tento cyklus trval přibližně 365 dní a znamenal délku jednoho slunečního roku. Za tuto dobu se vystřídalo jedno teplé a jedno studené období.

Zimní a letní slunovraty byly v Evropě pozorovány a zaznamenávány snad už před 40 000 lety. Později člověk začal budovat důležité stavby tak, aby byly umístěny nebo orientovány v souladu s významnými událostmi na obloze. Zde je několik příkladů orientace prastarých staveb podle důležitých postavení Slunce na horizontu:

- Na našem území se dochovaly rondely, kruhové stavby z neolitické doby (5. tisíciletí př. n. l.). Některé jsou orientovány k východu Slunce o letním slunovratu.
- V Carnacu, v severní Francii, je u hliněné mohyly Saint-Michel vybudována chodba orientovaná k bodu, kde vychází Slunce o zimním slunovratu. Datum vzniku chodby bylo stanoveno na rok 4 700 př. n. l.
- Hlavní osa megalitického kruhu v anglickém Stonehenge je orientována k východu Slunce o letním slunovratu. Nejstarší kamenný kruh byl postaven kolem roku 2 300 př. n. l. Kamenným kruhům však předcházely kruhy dřevěné a valy. Nejstarší je kruh o průměru 110 metrů tvořený příkopem a valem. Byl vybudován okolo roku 3 100 př. n. l.
- Pod mohylou New Grange (asi 3200 př. n. l.) na východě Irsku je chodba orientovaná k zimnímu slunovratu.

Kdy lidé začali používat krátké říkanky, které dnes nazýváme Pranostika, dnes už nevíme. V dnešním světě jsou především chápána jako lidová průpověďka (rčení) dochovaná tradicí, často zveršovaná. Obsahuje

pokyny pro zemědělské práce v průběhu roku, často jsou spojená s domnělými vyhlídkami na sklizeň. Zachycují však i jednotlivé fáze vývoje přírody v ročním cyklu. Zájem lidí o počasí a pozorování okolních jevů byl pro samotný život velmi důležitý a podstatný faktor. Především lidé na venkově byli existenčně závislí na počasí, zemědělských pracech a následně úrodě, která jim zajišťovala obživu. Proto se lidé odedávna snažili vysledovat určité opakující se jevy v charakteru počasí ve spojitosti s přírodou a na základě těchto jevů vytvářet prognózy počasí. Tyto prognózy lidem pomáhaly přizpůsobit se rozmarům počasí.

Kalendářní rok má 365 dní, z nich asi 45 % se váže k pranostikám. Pro společnost orientovanou a v podstatě existenčně závislou na zemědělství bylo jaro nejdůležitější část roku. To odpovídá tomu, že nejvíce pranostik se vztahuje k měsíci dubnu. Právě v dubnu je na poli nejvíce práce.

Při pozorování a tvorbě pranostik naše předky nejvíce zajímaly významné, sváteční dny. Velké množství pranostik se váže ke jménu svatého v kalendáři, které přináší typické počasí, nebo jinou předpověď.

Dnešní vysvětlení původní myšlenky pranostik je v některých případech obtížně rozpoznatelné. Musíme přihlídnout k faktu, že hodně pranostik vzniklo před zavedením gregoriánského kalendáře. V Čechách byl zaveden až v roce 1584. Při posuzování pranostik musíme brát v úvahu i oblast vzniku pranostiky, rozdílné klima, jinou nadmořskou výšku. Dále pak rozdílný význam některých původních slov, který se časem změnil. Tím se pro nás s odstupem času některé pranostiky stávají nesrozumitelné.

V současné době již nemají pranostiky tak pevné místo v životě lidí jako dříve. Byla by ale škoda tento útvar folkloru opomíjet vzhledem k jeho vysoké kulturní hodnotě. Pranostiky jsou nositeli tehdejšího vědění, způsobu života, pozorování koloběhu přírody, užívaných nástrojů, rituálů, obřadů, tradic a zvyků.

Kvapil Jiří

Jarní pranostiky spojené s počasím

- Březen – za kamna vlezem, duben – ještě tam budem, máj – půjdem v háj.
- Březen – za kamna vlezem, duben – ještě tam budem, máj – poženem kozy v háj.
- Březen - na pec si vlezem, duben - ještě tam budem, máj - zalezem dál.
- Když pivoňka kvete, jaro na odletě.
- Březenové slunce má krátké ruce.
- Březen bez vody – duben bez trávy.
- Suchý březen, studený duben, mokrý máj – bude v stodole ráj.
- Skřivan si v březnu musí vrznout, i kdyby měl zmrznout.
- Na svatého Řehoře čáp letí od moře, žába hubu otevře, líný sedlák, který neoře.
- Hodně-li v dubnu vítr duje, stodola se naplňuje.
- Mokrý duben přislíbuj dobrou sklizeň.
- Mokrý duben – hojnost ovoce.
- Sníh dubnový jako mrva pohnojí.
- Na svatého Jiří vylézají hadi a štíři.
- Jiří i Marek mrazem nás zalek.
- Když na svatého Jiří mráz, bude i pod křovím oves.
- Kolik tepla před Markem, tolik zimy po něm.

- Na svatého Marka schová se do žita vranka.
- Na Velikonoce jasno – bude laciné máslo.
- Studený máj – v stodole ráj.
- Mokrý máj – v stodole ráj.
- Není-li květen ani příliš studený ani mokrý, naplňuje stodoly i sudy.
- Pankrác, Servác, Bonifác – ledoví muži, spalují mrazem ovoce i ruži.
- Pankrác, Servác, Bonifác pro sadaře jsou zlí chlapci.
- Před Servácem není léta, po Serváci s mrazy veta.
- Déšť sv. Žofie švestky ubije.
- Svatá Žofie pole často zalije.
- Když na Urbana prší, bude hodně myší.
- Na Urbana se seje len.
- Čím kvete trní později, tím méně bude obilí.
- Kolik je v březnu mlh, tolik je v květnu mrazů.
- První bouřky se dostávají na křídlech jiříček.
- Návrat jiříčky ohlašuje návrat letních bouřek.
- Jak prvně zahřmí, fialka více již nevní.
- Když šlápneš na devět sedmikrásek najednou, přišlo jaro.
- Když v březnu fouká a v dubnu leje, máj se květinami směje.
- Dokud nepřiletí jiříčka, nepůjdou krávy na pastvu.
- Když zahučí první hrom, obalí se strom listem zeleným, květem červeným.
- Časné jarní bouřky ohlašují teplé a deštivé léto.
- Vlaštovka přináší jaro, ale kukačka teplé dny.
- Jaro nám otcem i máti, kdo nasil, bude mu zráti.
- Zima je trýzeň, jaro je přízeň.
- Časné bouřky zjara - vlhký rok před náma.
- Jarní déšť slouží, podzimní souží.
- Jarní déšť zazelení, letní jako když pohnojí.
- Jaro krásné všem tvorům spásné.
- Kdo na jaře otálí, v zimě pláče.
- Čím dříve z jara hřmí, tím se země stane úrodnější.
- Když se v máji blýská, sedlák si výská.
- Májová kapka platí za dukát.
- Májová voda vypije víno.
- Májová vlašička – naroste travička. Májový deštiček - poroste chlebiček.
- Na jaře džber deště - lžíce bláta, na podzim lžíce deště - džber bláta.
- Na jaře tři dny dešť - tři hodiny bláto, na podzim tři hodiny dešť - tři dny bláto.
- Chladné a vlhké jaro přivozuje neúrodný rok.
- Když zakuká kukačka, mohou se zahodit boty.
- Kukačka dříve nezakuká, dokud se nenažere zeleného ovsa.

Ostatní pranostiky

- Pozdě do země - málo na sýpku.
- Z bodláčí mouky nenameleš.
- Z plevele se nemele.
- Je-li na poli chrpa a mák, bude chleba jen tak tak.
- Pýr, chrpa a svlačec - chlebu je konec.
- Pýr se hladovému poli vyhýbá, na dobrém ale úrody nepřidá.
- Bejlí na poli z pecnu odkrojí.
- Není pole bez koukole.
- Chrpy a koukole pole nezdobí, ale bujně obilí.
- Plevel jí s hospodářem z jedné mísy.
- Špatný hospodář je vždy plevelář.
- Kde roste na poli metlice, neuživí se sedlák ani slepice.
- Hodně plevele - málo semene.
- Pcháč létá přes deset mezi.
- Od koukole červeného za pět neděl do nového.
- Běda, běda - na poli lebeda.

Usnesení Zastupitelstva obce Desná ze dne 11. 12. 2019

Zastupitelstvo obce Desná mimo jiné projednalo a schválilo:

- obecně závaznou vyhlášku obce Desná č. 1/2019 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů
- obecně závaznou vyhlášku č. 2/2019 o místním poplatku ze psů
- pravidla rozpočtového provizoria pro rok 2020
- rozpočtové opatření č. 6/2019
- smlouvu o dílo s firmou VHOS a.s. na vyhotovení projektové dokumentace na akci Prodloužení vodovodního řádu Desná
- pronájem obecních pozemků p.č. 427/7, p.č. 427/27, p.č. 427/68, p.č. 405/12, p.č. 405/11, p.č. 405/15 SDH Desná z důvodu rekonstrukce základny pro požární sport a rekonstrukce stávající zelené plochy a nájemní smlouvu
- poskytnutí finančního daru spolku Dechová hudba DOLNOVANKA ve výši 5000,- Kč a smlouvu o poskytnutí finančního daru
- doplnění místního Programu obnovy venkova o akce na rok 2020
- dodatky ke smlouvám o nájmu v bytech nad MŠ se stávajícími nájemníky
- smlouvu s firmou S.P.UNI Řetová na sanační ošetření krovu a lavic v kapličce
- podání žádosti o financování akce ZTV – nový vodovodní řád pro nové RD v délce potrubí 65 m z plánu obnovy a rozvoje SMSV Poličko na rok 2020
- smlouvu o poskytnutí služeb na svoz upotřebeného jedlého oleje s firmou Libor Černošlák, Jakub 38, Církvice

Použitý olej do odpadu nepatří!

Olej v odpadu tuhne a zanáší potrubí
Energeticky a finančně je velice náročné
vyčistit kontaminovanou vodu

Jak se nechá použitý olej ekologicky likvidovat?

- Použitý olej stačí slévat do PET lahví
- Uzavřenou PET láhev vhodit do nádoby na sběr použitého oleje ve Vaší obci
- Použitý olej je následně ekologicky zlikvidován

Ekologickou likvidaci použitého kuchyňského oleje ve Vaší obci zajišťuje firma Černošlák OIL

Nádoba na sběr použitého oleje je umístěna vedle kontejnerů u obecního úřadu.

Evidence obyvatel

Pohyb obyvatel v obci Desná v roce 2019:

- přihlášení k trvalému pobytu	8 občanů
- odhlášení z trvalého pobytu	11 občanů
- narození	6 občánek
- úmrtí	1 občan

K 1. 1. 2020 je v obci Desná přihlášeno k trvalému pobytu 356 obyvatel.

Jubilea

V tomto čtvrtletí oslavili:

Jaroslava Kladirová	50 let
Dagmar Janoušková	50 let
Marie Nádvořníková	70 let
Pavel Renza	70 let
Růžena Rubková	75 let
Ludmila Šplíchalová	75 let
Josef Renza	80 let
Marie Benešová	80 let
Jan Rubek	81 let
Vlastimil Stříteský	83 let
Marie Vimrová	92 let

*Všem oslavencům
přejeme do dalších let
mnoho zdraví a dobrou
životní pohodu.*

Upozornění

Upozorňujeme občany, kteří ještě nezaplatili poplatek za svoz komunálního odpadu za rok 2020 (660 Kč za osobu/rok) a poplatek ze psa, aby tak co nejdříve učinili. Poplatek ze psa musí být uhrazen do 31. 3. 2020 a poplatek za svoz komunálního odpadu musí být uhrazen do 30. 4. 2020. Poplatky můžete uhradit bezhotovostně na účet obce č. 1283416309/0800, variabilní symbol = číslo popisné nebo v hotovosti v kanceláři obecního úřadu.

Svoz velkoobjemového a nebezpečného odpadu

Jarní svoz velkoobjemového a nebezpečného odpadu se uskuteční **ve čtvrtek 7. května 2020** dle tohoto časového rozpisu:

- stanoviště č. 1 – za mostem v Cikově
16:00 – 16:10 hodin
- stanoviště č. 2 – u kaštanu u Jebouskových
16:10 – 16:20 hodin
- stanoviště č. 3 – za mostem u Černého mlýna
16:20 – 16:30 hodin
- stanoviště č. 4 – mezi zast. U Zavoralů a Renzovými
16:30 – 16:40 hodin
- stanoviště č. 5 – u kříže
16:40 – 16:50 hodin
- stanoviště č. 6 – točna
16:50 – 17:00 hodin

VOLNÉ POBÍHÁNÍ PSŮ BEZ DOZORU MAJITELŮ

Vážení čtenáři,

množí se nám tu nešvar s názvem volné pobíhání psů bez dozoru majitelů. Evidentně utíkají z jejich špatně zabezpečených výběhů. Po několika oznámeních u nás na obci jsem se dotázal našeho konzultanta, který nám kontroluje a schvaluje obecně závazné vyhlášky, pana Ing. Jiřího Johna z Ministerstva vnitra, odboru veřejné správy, dozoru a kontroly oddělení dozoru Pardubice-Hradec Králové, který mi sdělil, že obecně závaznou vyhláškou se nic nezmění, jelikož přestupky (volné pobíhání psů je přestupek) nám provádí nadřízený odbor MěÚ v Litomyšli.

• **Mgr. Pavel Brandejs, přestupky, právník MěÚ**
tel.: 461 653 396
e-mail: pavel.brandejs@litomysl.cz

• **Ing. Adrian Nemšovský**
tel.: 461 653 396
e-mail: adrian.nemsovsky@litomysl.cz

Na tyto dva pány je třeba směřovat stížnosti i s popisem události, případně fotografií. Trestným činem se pobíhání psů stává, až když nás tito přímo napadnou a ublíží nám (doufám, že to nikoho nepotká), pak je třeba jít k lékaři, nechat si napsat zprávu o zranění a oznámit skutek na Policii ČR k prošetření. Pro úplnost mi Ing. John poslal povinnosti majitelů psů, které uvádíme níže.

Kladivo Jaroslav

MOŽNÉ POSTIHY FYZICKÝCH OSOB V SOUVISLOSTI S VOLNÝM POBÍHÁNÍM PSŮ

Dle § 13 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat proti týrání“), je **každý povinen** zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, a **učinit opatření proti úniku zvířat**. Zvíře nesmí být chováno jako zvíře v zájmovém chovu, jestliže nejsou zabezpečeny přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb nebo jestliže se zvíře nemůže adaptovat, přestože tyto podmínky zabezpečeny jsou. Fyzická osoba se jako chovatel dopustí přestupku tím, že neučiní opatření proti úniku zvířat podle § 13 odst. 1 zákona na ochranu zvířat proti týrání {viz § 27 odst. 2 písm. f) zákona na ochranu zvířat proti týrání}. Za toto jednání může být uložena v přestupkovém řízení pokuta až do výše 50 000,- Kč. Příslušným orgánem k projednání tohoto přestupku je obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Dle § 60 odst. 11 zákona 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „zákon o silničním provozu“) je **vlastník nebo držitel domácích zvířat povinen zabránit pobíhání těchto zvířat po pozemní komunikaci**. Porušení uvedené povinnosti je přestupkem ve smyslu § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu, za který může být v přestupkovém řízení uložena **pokuta od 1 500,- Kč až do 2 500,- Kč, příkazem na místě pak pokuta do výše 2 000,- Kč**. Příslušným orgánem k projednání tohoto přestupku je obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Je zakázáno vlastníkům domácích zvířat, včetně zvířat ze zájmových chovů a zvířat z farmových chovů zvěře, nechat je volně pobíhat v honitbě mimo vliv svého majitele nebo vedoucího {viz § 10 odst. 1 zákona

449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“)}. Za nesplnění uvedené povinnosti může být dle § 63 odst. 1 písm. b) zákona o myslivosti uložena **pokuta do výše 30 000,- Kč**, byl-li přestupek spáchán opakovaně, lze uložit pokutu až do výše, která je dvojnásobkem uvedené částky. Příslušným orgánem k projednání tohoto přestupku je obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Dle § 14 odst. 1 písm. e) zákona o myslivosti je myslivecká stráž oprávněna usmrcovat v honitbě toulavé psy, kteří mimo vliv svého vedoucího ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení pronásledují zvěř; pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení. Toto oprávnění se nevztahuje na psy ovčáckých a loveckých plemen, na psy slepecké, zdravotnické, záchranářské a služební; usmrcovat kočky potulující se v honitbě ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení; pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení.

Obce jsou oprávněny prostřednictvím obecně závazných vyhlášek regulovat pohyb psů a jiných zvířat chovaných v zájmových chovech na veřejných prostranstvích {viz § 24 odst. 2 zákona na ochranu zvířat proti týrání a § 10 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů}. Porušení povinnosti stanovené obecně závaznou vyhláškou pak může být hodnoceno jako přestupek ve smyslu § 27 odst. 1 písm. q) zákona na ochranu zvířat proti týrání (za který lze uložit pokutu do výše 50 000,- Kč) či jako přestupek dle zákona o některých přestupcích (§ 4 odst. 2 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů), za který lze uložit pokutu do 100 000,- Kč.

TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA 2020

Tříkrálová sbírka se uskutečnila v sobotu 11. ledna 2020 v Dolním Újezdu a okolních vesnicích.

Dvacátý ročník této sbírky přinesl výsledek 319 920,- Kč, je to tedy opět více než v loňském roce, a to téměř o 40 000,- Kč.

V jednotlivých obcích byly vybrány tyto částky:

Budislav	25 780,- Kč
Desná	27 808,- Kč
Dolní Újezd (Jiříkov, Václavky)	120 200,- Kč

Horní Újezd	45 626,- Kč
Osík	44 944,- Kč
Poříčí (Mladočov, Zrnětín)	34 684,- Kč
Vidlatá Seč	20 878,- Kč

Informace o letošní Tříkrálové sbírce, výnosu, přehledu jednotlivých pokladniček, záměru a fotografie ze sbírky najdete na webu Farní charity Dolní Újezd na adrese:

<https://dolniujezd.charita.cz/trikralova-sbirka/trikralova-sbirka-2020/>

Na našich webových stránkách můžete nalézt i výsledky koledování za celou diecézi.

Veliké poděkování patří všem, bez nichž by se sbírka nemohla uskutečnit – vedoucím skupinek, rodičům a dětem, duchovním správcům našich farností, starostům obcí. A také vám, kdo jste koledníky přijali do svých domovů a podarovali.

Farní charita Dolní Újezd

Výzva

Pokud by se mezi obyvatelstvem naší obce našel někdo s pozorovacím talentem a touhou se se svými myšlenkami a postřehy podělit s ostatními a pokud by zároveň byl ochotný část svého volného času věnovat obci, rádi ho uvítáme mezi sebou.

Za redakci Deseňáčku Kvapil Jiří

Řez ovocných dřevin

Skala David - Borová č.p. 354
www.sdgarden.webnode.cz
mob.: 605 937 759

OKRASNÁ ŠKOLKA STRAKOV

JARO 2020

OD POLOVINY BŘEZNA V PRODEJI OVOCNÉ DŘEVINY A RŮŽE

- široký sortiment opadavých i stálezelených keřů a stromů
- azalek, rhododendronů a jiných vřesovištních
- jehličnanů v balech i kontejnerech
- živé ploty stálezelené i opadavé
- skalničky, trvalky
- traviny
- nabízíme substráty, rašelinu, mulčovací kůru, hnojiva, přípravky na ochranu rostlin

PO-PÁ od 7:00 do 17:00

SO od 8:00 do 11:30

Strakov 22, 570 01, Litomyšl

VLASTNÍ PRODUKCE NEBO OD PŘEDNÍCH ČESKÝCH ZAHRADNÍKŮ

tel.: 461 639 001

ars-skolkastrakov@centrum.cz

www.ars-vavrin.cz

Vítání občánků

V neděli 1. 3. 2020 jsme do společenství Deseňáků přivítali sedm loni narozených dětí. Slavnost zahájily děti z naší mateřské školky s paní ředitelkou a paní učitelkou. Slavnostní akt zápisu čtyř kluků a tří dívek do pamětní knihy jsme zakončili přípitkem na zdraví dětí a jejich rodičů. Přejeme novým občánkům Desné a jejich rodičům ať jim život plyne ve zdraví, pokoji, štěstí, vzájemné lásce a radosti.

Natálie Klusoňová

Matěj Hurych

Jan Beneš

Kristýna Flachová

Štěpán Lipavský

Adam Jareš

Štěpánka Flachová

Novinky z desenské školičky

Sluníčko

Pohladilo jednou slunce
chladnou jarní zem.

Na květiny zavolalo:
„Hola, pojd'te ven!

Která z Vás má odvahu
vykouknout ven ze sněhu?“

Hlásí se ta malinká,
malá bílá sněženka.

Zimo, už jdi pryč

Zimo, zimo, už jdi pryč,
jaro si už chystá klíč.

Otevírá jarní bránu,
jmenuje se petrklíč.

Letošní mírná zima je už zřejmě za námi. Dětem, bohužel, toužebně očekávaný sníh nenapadl. V únorových dnech jsme si užívali místo sněhu spíše vycházek - skoro vždy za slunečného jarního počasí. Pozorovali jsme přírodu, poslouchali ptáčky, z trávy na nás vykukovaly první sněženky, bledulky a petrklíče. V zimních měsících se v naší školce konalo několik kulturních akcí.

Dne 14. ledna oslava s narozeninovým dortem pro děti narozené v říjnu, listopadu a prosinci. Narozeninová oslava je pro děti moc prima zpestřením všedních školkových dnů. Společně přejeme a zpíváme oslavencům, pak pořádáme posezení s dortem a šťáva, kterou pijí děti brčkem, není také k zahzení :-))

Hned následující den, 15. ledna za námi přijelo Divadlo Jojo s veselou pohádkou „Hrnečku, vař!“ Na konci února

se uskutečnil vzdělávací program záchranné stanice PASÍČKA na téma „Ježeček v zimě“. Děti se dozvěděly zajímavosti ze života tohoto zvířátka a měly možnost si živého ježečka prohlédnout. Ježkovi se u nás ve školce moc líbilo, pobíhal po třídě sem a tam :-)

V úterý 25. února jsme měli karneval se spoustou soutěží, písniček, tanečků a her s balónky. Třída se proměnila v barevný svět princezen, rytířů, pirátů a jiných krásných masek. Ani paní učitelky nezůstaly v převlecích pozadu. Celý karnevalový den jsme si všichni hezky užili.

Už nyní se děti nemohou dočkat, až vyběhnou na zahradu, kde na ně čekají houpačky, skluzavka, kolotoč a hlavně pískoviště.

I na jarní měsíce byly připraveny kulturní a sportovní akce včetně plaveckého výcviku. Nastalá situace, kdy si pandemie COVID-19 vyžádala důležitá a potřebná opatření včetně „nouzového stavu“ i uzavření naší školky, je pro nás zcela novou výzvou. Všichni jsme si vědomi důležitosti těchto opatření, jelikož zdraví je to nejdůležitější.

**Všechny důležité informace najdete na
www.skolka.obcedesna.cz.**

**Těšíme se, že Vás brzy budeme informovat o tom,
že školka je opět otevřená a funguje
v běžném režimu.**

Hodně zdraví a sil Vám všem

*Text: Dagmar Sedláčková
Foto: Nikola Vyskočilová, DiS.
učitelky MŠ*

Poděkování a pozvání

Již sedm a půl roku uběhlo od chvíle, kdy jsme se v TJ Horní Újezd rozhodli obnovit mládežnický fotbal. Během této doby se na hřišti vystřídal kolem 60 dětí a snad dobrá polovička v kopané zůstala, a to buď u nás, nebo v jiných klubech. Po možná dvou letech samých porážek v kategorii smíšených přípravků jsme ve spolupráci se Sokolem Morašice dokázali dát dohromady a účastnit se soutěží v mladších přípravkách, starších přípravkách, mladších žácích, starších žácích a od podzimu 2019 i kategorii dorostu.

Z 5 až 6-letých kluků a holek, kteří v srpnu 2012 začínali, jsou dnes 13 až 14-letí mladíci a slečny, kteří se přes dlouhou sérii porážek naučili trochu hrát fotbal a poslední dobou se nám občas stává, že i někdy vyhraje. Ale více než fotbalové úspěchy mě těší dvě věci.

U většiny dětí jsme ve spolupráci rodina – škola – fotbal dosáhli toho, že děti umí zdravít a také zdravení používají. A druhá věc, ve které jsme snad dosáhli nějakého pokroku, je schopnost udržet partu, pomoci kamarádovi, a to v dnešní době není vůbec samozřejmá věc.

My jako TJ se můžeme snažit sebevíc, ale pokud nebude fungovat trojúhelník **dítě – rodič – trenér**, tak nezmůžeme nic.

Teď se již dostávám k nadpisu tohoto článku a děkuji rodičům Honzy a Fandy Flídra, Jindry Mičička, Matyho Bulvy, Honzy a Kuby Kvapila, Pepy Rosypala, Jonáše Kršky, Járy Chauna, Sára, Sama, Miriam a Timiho Vomočila, Kryštofa Tomšíčka a nově i Vítka Šimka za podporu a pomoc, kterou věnují svým dětem a také mládežnickému fotbalu TJ Horní Újezd.

Druhé slovo v titulku článku je pozvání. Tím bych chtěl pozvat ostatní rodiče a děti, kteří by chtěli zkusit sportovat s námi. Naše tréninky se konají vždy v pondělí a ve čtvrtek od 16:30 do 18 hodin na fotbalovém hřišti v Horním Újezdě. Přivítáme kluky a holky od pěti do patnácti let. Je třeba jen sportovní oblečení a obuv, pití a chuť k pohybu. U těch nejmenších je ideální, když při prvních trénincích asistuje někdo z rodičů nebo prarodičů. Zkuste se přijít třeba jen podívat, stojí to jen chvilku času, který svému dítěti věnujete.

Veškeré informace o dění v TJ Horní Újezd najdete na internetových stránkách www.tjhorniujezd.cz.

*Zdeněk Beneš st.
předseda
TJ Horní Újezd*

Zima v TJ Horní Újezd

Zatímco celá řada organizací se na podzim ukládá k zimnímu spánku, my jsme si ani přes toto období neodpočinuli. Z fotbalové činnosti: většina týmů do prosincových dnů trénovala a v lednu začala zimní přípravu na druhou polovinu sezóny. Z nefotbalové činnosti: uspořádali jsme turnaj ve stolním tenise dospělých, dětský karneval, valnou hromadu, snažíme se zajistit vše potřebné k chodu TJ v roce 2020.

Fotbalová činnost

- fotbalová školička – zimní období strávila v tělocvičně v Lubné, kde naši nejmenší sportovci trénovali dvakrát týdně

- mladší přípravek – trénovala společně s fotbalovou školičkou v Lubné, úspěšně se účastnila halových turnajů v Libchavách (2. místo za Ústím nad Orlicí) a Dolním Újezdě (2. místo za domácím týmem a 1. místo)

- starší přípravek – tréninky jednou týdně v Lubné, účast na velice kvalitně obsazeném halovém turnaji v Dolním Újezdě

- mladší žáci – trénovali v domácích podmínkách a v tělocvičně v Osíku, v lednu se na turnaji v Litomyšli utkali s ligovými týmy v čele s Pardubicemi, na halovém turnaji v Dolním Újezdě skončili po výborném výkonu na 2. místě za domácím výběrem

- starší žáci – v této kategorii máme letos nejméně hráčů, trénovali společně s mladšími žáky

- dorost – tréninky v domácích podmínkách, v přátelském utkání na litomyšlské umělce remizovali se souklubím Němčice/Sloupnice 5:5

- muži – tréninky v domácích podmínkách, přátelská

utkání na umělce v Litomyšli (Sebranice prohra 1:5, Jehnědí prohra 3:5, Morašice remíza 1:1), mrzí zrušené soustředění v Boskovicích z důvodu mimořádných opatření vlády ČR

- zimní příprava sečteno a podtrženo – ve většině kategorií panuje spokojenost s docházkou, vzhledem k velkému množství mládežnických kategorií je citelně znát absence tělocvičny, kdy musíme dojíždět do okolních obcí, naopak hojně využíváme nově vybudované víceúčelové hřiště

- budoucnost soutěží – v době vzniku tohoto textu (polovina března 2020) jsou veškeré fotbalové soutěže zastavené, nastalá situace na našem území a nařízení vlády České republiky ze dne 12. 3. 2020 neumožňuje jejich konání, aktuální informace ohledně termínů našich fotbalových zápasů a turnajů naleznete na www.tjhorniujezd.cz

Nefotbalová činnost

- taneční zábava s kapelou Plazma rock – v předvečer oslav třiceti let svobody jsme uspořádali taneční zábavu s kapelou z Králík, mrzí nás málo návštěvníků

- Štěpánská zábava – tradiční akce, jako obvykle termín 25. 12., hrála kapela Metaxa z Ústí nad Orlicí, o něco méně návštěvníků než vloni, ale i tak slušně navštívená akce

- Kranklův memoriál – tradiční turnaj ve stolním tenise dospělých nese od letoška jméno dlouholetého hráče a organizátora Mirka Chadimy, v sobotu 28. 12. se turnaje zúčastnilo 26 hráčů, vítězem se stal dolnoújezdský Lukáš Jána před Petrem Svatošem z Litomyšle a Mirkem Hápem z Desné

- valná hromada – v pátek 17. 1. se členové TJ Horní Újezd jako každý rok sešli v hornoujezdském pohostinství, aby zhodnotili uplynulý rok, účast 54 členů + starostové obcí Horní Újezd, Desná, Poříčí a Budislav

- dětský karneval – letos jsme prohloubili spolupráci s obcí Horní Újezd a uspořádali karneval v neděli 2. 2. po obecním plese, oproti loňskému roku více návštěvníků, karneval opětovně uváděl Mirek Lipavský a jeho tým

Výčet akcí a aktivit za uplynulou zimu je stejně jako v posledních letech nesmírně bohatý. Děkujeme všem dobrovolníkům nejen z řad TJ Horní Újezd, kteří věnují stovky hodin svého volného času bez nároku na odměnu svému okolí. V této době, kdy si připomínáme rok od úmrtí Mirka Chadimy, je dobré si uvědomit, že takových lidí je kolem nás čím dál tím méně, protože je pohodlnější si po práci sednout k televizi než jít udělat něco pro své okolí.

Mgr. Zdeněk Beneš, sekretář TJ Horní Újezd

Přidejte se k nám, kdo se rádi touláte po blízkém okolí

Letošní rok je již 15. ročník společných vycházek „Přátel pěší turistiky Desná“

Při prvním letošním putování po okolí bychom se opětovně vydali na jednu z prvních tras k soutoku Desné a Desinky a zavzpomínali, co se od roku 2006 změnilo. Srdečně Vás zveme. Sraz je v **pátek 8. května na autobusové zastávce „U Zavoralů“**, odkud v **7.54 hod. odjedeme** do Budislavi na zastávku „U Krčmy“. Vydáme se směrem na Kamenná Sedliště k úžasné vyhlídce na lom, dále půjdeme přes Kozmín k soutoku Desné a Desinky, kde je nová „Chýše na soutoku“. Tam bude možnost opečení špekáčku (vzít s sebou). Zpáteční cestou kolem chat

a retenční nádrže dojdeme k hospůdce „Na Hradisku“ a poté dle chuti autobusem nebo po svých na Desnou.

Na hojnou účast se těší pořadatelé.

Kterak se u nás mluví

Často se na vesnici říkávalo, že kdo mluví spisovně, mluví až moc po pansku. Místní nářečí si některá slova zkracuje, do některých naopak písmeno vsouvá, někde zaměňuje. Některá slova jsou částečně převzata z němčiny a dnes je používáno mnoho slov v angličtině. Není vůbec snadné psát tak, jak to slyšíme, přesně podle výslovnosti. Domácí lidová mluva (místní nářečí) se liší od řeči spisovné. Tyto vzpomínky jsou sice z doby minulé, ale přesto se dost výrazů používá i v současnosti.

- Záměna koncového v za u – kreu, leu, koneu, mrkeu a někdy i uprostřed záměna v za u – šeuce, d'ouče di pospravit dobytek, tak to rounej, dej koním trochu vousa. Byl jsem v Oujezdě a ve Vosíku.

- Vynechání začátečního j – pojd' už ist, je to inačí, si (jsi), spisovatel Irásek.

- Někdy i vynechání začátečního k – dyž (když), někdy naopak přidání s nebo v – koupil sis něco. Byls na jarmarce. V plotě mají vostávky. Seděli kolem vohně a vopekali japka a na nich si pošmákli. Pojd' už k vobědu. Jak to vobyčejně bývá. Gdeco zpunktovali.

- Někdy i vsouvání doprostřed slova – dřevědný, sklenědný.

- Někdy i odchýlné koncovky – mám nový šaty (nové), pod lavicej (lavici), byl rozlobenej.

- Někdy i záměrně zkracování slova – kdák (kdopak), cák (copak), nák (nějak), šak (však).

- Známé rčení: Cák a cák jsou dva cáky, proč by jsme si necákli, když jsme od Litomyšle. Šak to nák dopadne.

- Medle d'ouče dej už pokoj a sedni si na lajc ! Tak přeci pojdej (povídej), jaké to tam bylo. Sím tě (prosím tě). Nazinkaj ti nebo lajznou ti jednu. Že tě není hamba.

- Místo ano se někdy říká - jó, hm, nebo no (což v angličtině má opačný význam). Místo ne – neé.

- Přisvědčování slovy – bodejť jo, bodejť ne.
- Dosti časté oslovení kamarádů a známých jmény zvířat.

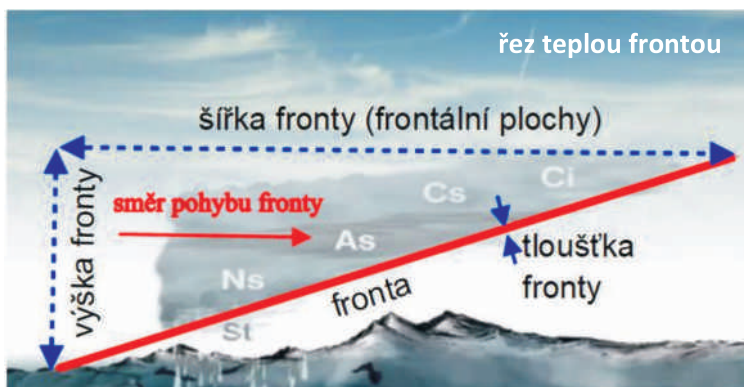
Jak se dřív žilo – různé výroky: Byly pěkný časy, dyž nam vypravovali pohátky a zážitky ze života. Seděli sme vokoło stolu nebo kamen na lajci. Děti byly na vagicích (prázdninách). Musím nakopat brambor. Zauři seknici na petlici. Jesipak se už vrátili. Bójdeči milej už se smrkuje. Ted'ka na to nejni kdy, až zase v zejmh. Kde porá tejcíš. To je koumák (chytrák). Spad do hlubaně a je ted' samá boule. Ešth je tam drubek nađivajny v troubě, tak si to pak vezmi. Jel jsem na samotžkách (sáňkách). Máme k večeri zelnačku. Měl jsem žízeň, tak jsem se nalohnil vody. Máme puclák sádla. Slepice klouđný vejce nesnese, jen samý postřeppek. Husám se cpou na krmníku slejšky. Na stromě jsou kloníky (větve), zahrady se polejvaj loužnicí. Hoši vypalují fůsy (vosy). Bejk měl zalezenej vazák. Prach utírali handrou (hadrem). Zrní se nosí v opálce neb v košatce. Máš v domácím úkolu samou hrubku. Zabalíme to a jdeme od toho (skončíme práci). Furt prší (pořád). Kluk byl špinavý jak čuně. Tady scip pes (společnost bez nálady). Stojí jako svatý na mostě. Vostal sám, jako kůl v plotě. Je červený jak brabenec. Chytrý je, že by moh myši chytat. Šel napást husy za humna. Kouká jako vyoraná myš. Na apríla poslal kamaráda do krámu pro semtele, dukátové semínko a komáří sádlo. Do práce je jako lev. V práci dělá jako kat. Mají se rádi jako dva kohouti. Uschne nastojato jako votava. Je šikovný jako hrom do police. Poslouchá kolenem. Byla v něm malá dušička. Před bouřkou je slyšet vlak z Borové. Blíží se bouřka od Posekance. Jako by tě šlak trefil. Pudem se puškovat a koulovat. Šak stejně nic nevíš. Dobrytro (dobré jitro). Spadl velký sníh, že lidé se museli z domu prohazovat lopatou. Sníh ležel víc jak tejden. Venku prší. Narodil se na Desný. Honil husy na řeku. Šel do sebe (polepšil se).

Někdy přístě snad pokračování. Oldřich Kladivo

O počasí 3 aneb atmosférické fronty s typickými mraky

Atmosférická fronta je přechodné pásmo mezi dvěma vzduchovými hmotami v atmosféře. Fronta je trojrozměrný tvar, její délka dosahuje až statisíc kilometrů, výška se pohybuje v řádech stovek až desetitisíců metrů a její šířka dosahuje stovek metrů. V synoptických meteorologických mapách je její šířku zanedbána a zobrazuje se jako čára. Na frontě se vyskytuje oblačnost, která ve většině případů přináší srážky. Fronty dělíme na tři základní druhy, a to na teplou frontu, studenou frontu a okluzní frontu.

Teplá fronta je teplotní rozhraní mezi ustupujícím studeným vzduchem a nastupujícím teplým vzduchem. Na teplou frontu je vázaný mohutný oblačný systém. Jelikož teplý a lehčí vzduch vyklouzává nad studený a těžší ustupující vzduch, strhává s sebou i oblačnost, která se může dostat až tisíc kilometrů před frontální čáru. Na mapách se zobrazuje jako červená čára s kolečky, které kam ukazují, tím směrem se fronta pohybuje. Rychlost této fronty je kolem 30 km/h. Počasí na této frontě bývá významnější v zimě, kdy po jejím přechodu nastává citelnější oteplení. Bílá písmena na horním obrázku jsou zkratky druhů mraků, které následují.

Stratus (v údolí)

Typické mraky pro studenou frontu

Stratus (St) patří k oblakům nízkého patra. Je to většinou šedá oblačná vrstva s jednotvárnou základnou, z níž vypadává mrholení. Někdy skrz něj prosvítající Slunce má zřetelné obrysy. Někdy se stratus vyskytuje v podobě roztrhaných chuchvalců.

Nimbostratus (Ns) je oblak nízkého patra. Bývá tmavý, bez tvarů a dostatečně hustý na to, aby zakryl Slunce i Měsíc. Z nimbostratu může padat vytrvalý rovnoměrný déšť nebo sníh.

Altostratus (As) je oblakem středního patra. Šedavá nebo modravá oblačná vrstva s vláknitou nebo žebrovitou strukturou nebo též bez patrné struktury. Pokrývá úplně nebo částečně oblohu, místy jsou patrné obrysy Slunce.

Cirrostratus (Cs) je složen z ledových krystalků a patří do vysokého patra. Oblak vypadá jako bílý závoj, který dává obloze mléčný nádech. Není dostatečně hustý, aby zakryl Slunce nebo Měsíc, ale může kolem nich vytvářet rozličné halové jevy.

Cirrus (Ci) je typickým oblakem vysokého patra. Je složen z ledových krystalků a má jemný, roztrhaný a vláknitý vzhled. Cirrus vzniká nejčastěji stoupáním stabilního vzduchu. K tomu dochází na frontách. Jak vzduch stoupá, kondenzuje čím dál více vodní páry a vznikají různé druhy oblaků. Cirrus se tvoří jako poslední a obsahují poslední zbytky vodní páry. Vzduch nad cirrem je velmi suchý. I když cirrus vzniká jako poslední, bývá to první oblak, který vidíme, blíží-li se fronta.

Nimbostratus

Cirrostratus s halovým jevem

Altostratus

Cirrus

LOGICKÁ HÁDANKA - DOMKY

Domeček se dvěma komíny má červenou střechu. Domek vedle jabloně má zelené dveře.
Domek vedle hrušně má žlutou střechu. Vedle třešně stojí domek se žlutými dveřmi.
Domek bez komínu má zelenou střechu. Jeden domek má modrou střechu. Domek s červenou střechou má zelené dveře. Domek se žlutou střechou má červené dveře.

A otázky pro vás: **Kolik komínů má domek s modrou střechou?**
Jakou barvu dveří má domek vedle švestky?

Zima u hasičů

Zima je období, kdy máme čas na oddych a přípravu na další sezónu. Ani letos tomu není jinak. I přes to bych ale zmínila i jednu oficialitu, která nás čekala. 10. ledna jsme se v dost hojném počtu sešli v hospodě U Koruny v Dolním Újezdě na výroční schůzi. Tam jsme se ohlédli za sezónou, zrekapitulovali jsme si, co vše se nám podařilo zrekonstruovat v areálu hřiště (jedna ze základen a „bouda“) a také jsme si udělali menší okénko do historie.

Na příští sezónu se chystáme docela pilně. V plánu je rekonstrukce dráhy na požární útok. Tam by se měl srovnat terén, aby se po ní lépe běželo. Dále nastane druhá etapa rekonstrukce „boudy“. V jejím rámci se předělá poslední část zdi – na boku a vzadu. Přáli bychom si, aby vše bylo dokončeno před soutěží, která by se letos měla

konat 22. 8. 2020. Bude potřeba hodně sil, ale věřím, že se s tím nějak popereme. Jako další bych zmínila vylepšení naší sportovní mašiny. Doufejme, že se nám díky tomu podaří vylepšit naše výkony na soutěžních drahách.

Naše děti i muži již započali jarní přípravu. Mockerát se ale bohužel kvůli šíření koronaviru nesešli. Na dobu neurčitou jsou tréninky dětí úplně přerušeny, tréninky dospělých jsou na tom stejně. Mimo to se nyní ani nemůžeme věnovat brigádní činnosti, schůzím a společenským akcím. Také jsme byli nuceni uzavřít hasičskou zbrojnicu.

Nyní již nezbyvá nic jiného než doufat, že se koronavirus brzy rozloučí, a my se budeme opět moci vrátit k tréninkům a soutěžením.

Hanka Chaloupková

Hasičský karneval a ples

V sobotu 25. ledna jsme se jako již tradičně sešli v sále kulturního domu v Horním Újezdě, abychom si užili trochu zábavy. V odpoledních hodinách se konal dětský karneval, který svou návštěvností opět předčil naše očekávání. Přišlo se s námi pobavit cca 63 dětí, za což jsme moc rádi! Tématem letošního karnevalu byly večerníčky. Sešlo se mnoho krásných a nápaditých masek. Karneval jsme zahájili trochu netradičně židličkovanou. Poté byly pro děti připraveny soutěžní disciplíny, jako např. hledání kamarádů z pohádek, přebírání fazolí, cesta bludištěm, hra na kominíky se stavěním komínu z kostek a další. Samozřejmě jsme nezapomněli na ocenění nejhezčích masek jak mezi menšími, tak mezi většími dětmi. Nakonec si balíček s překvapením odnesly všechny děti.

Po karnevale je pro nás vždy náročné rychle uklidit sál

a připravit jej na večerní ples. Musí se připravit kapela a naaranžovat tombola. Pak se rychle doma upravit a spěchat opět na sál. V letošním roce nás svou hudbou opět bavila kapela Fízl band. Velice nás potěšilo, že byla všechna místa k sezení obsazena a jak taneční parket, tak výčep byl stále plný lidí. Myslím, že o zábavu bylo postaráno. Ještě před půlnocí se začala vydávat tombola, která byla letos opět bohatá. Poté přišel na řadu výborný gulášek a mohlo se pokračovat v tanci. Kapela končila nad ránem a pro některé účastníky plesu to bylo ještě málo. Nezbývá než se těšit na příští rok a užít si tam, co jsme letos nestihli. Ještě jednou bych tímto chtěla poděkovat všem organizátorům a pomocníkům jak na karnevale, tak na plesu, dále také všem sponzorům a hlavně Vám, malým i velkým návštěvníkům.

Věra Rosypalová

